

Pohod

broj 15

TROMJESEČNIK UDRUGE HRVATSKA ZA ŽIVOT

www.hrvatskazazivot.com

U ovome broju:

INTERVJU

Isabel Vaughan-Spruce:
Katkad je potrebno iznenađujuće malo da spasimo nečiji život

ARGUMENTI

dr. sc. Krunoslav Puškar:
Kako argumentirati svoj stav o pobačaju?

PRO-LIFE

VS.

PRO-CHOICE

fra Filip Čogelja:
Što zapravo znači pravo na izbor?

BIOETIČKI KUTAK

prof. dr. sc. Josip Markotić:
Mitovi i činjenice o pobačaju

STUDENTI ZA ŽIVOT

Mateja Borovec:
Naša je misija ulagati u mlade ljude

SVJEDOČANSTVO

Nikica Pender:
Naša je Monika ujedinila cijelu obitelj

Ovaj tromjesečnik dar je zajednici za izgradnju kulture života.

Uvodna riječ predsjednika udruge »Hrvatska za Život«

Posljednjih tjedana bio sam u dubokoj boli zbog jedne teške stvarnosti. Ne mogu o njoj puno govoriti jer me još prožima, ali ću ipak nešto reći o suptilnim Božjim odgovorima na moja traženja.

Posljedica te boli je da sam ponovno krenuo svjedočiti vjernicima po župama, ovoga puta na otocima Pagu i Korčuli te u gradu Splitu i okolici.

Za vrijeme mise u gradu Pagu javljala su mi se razna pitanja pa tako i pitanje kako ću započeti govor. Odlučio sam spomenuti obitelj Ivana Radoša koja je 2013. godine bila pred raspadom. Ivan je sa svoje dvoje djece te godine neplanirano došao na svetu misu u zagrebačkoj župi Krista Kralja gdje sam održao snažan govor i prikazao dokumentarni film »Zagrlj život« o udruzi »Betlehem«. Imao sam i štand s knjigama za potporu apostolatu. Ivanu su moj »ludi« govor, knjiga patera Marka Glogovića »Ou hau aj lav Ćiz« i film bili toliko potresni da su utjecali na spašavanje njegova braka. Danas on i supruga imaju petero djece.

»To će biti odličan početak!« pomislio sam. Kad sam stao pred ljude, ugledao sam njega i obitelj u prvim redovima! »Pa to je Ivan s obitelji!« Obojica smo se pozdravili blagim osmijehom. Nisam imao pojma da oni ljetuju na Pagu. Duh Sveti me zatim potaknuo da moj govor krene u drugome smjeru. Plakao sam na izlazu iz crkve pokazujući Radošima prvu natuknicu planiranoga govora. Smijali smo se. Ivan je kazao da mu je to bio jedan od mojih najboljih govora u deset godina. I stvarno, vjernici su bili pod silnim dojmom. Njihovi izrazi lica sve su govorili.

Uz grad Pag, govorio sam koji dan prije u mjestima Lun i Jakišnica. Župnik Franko je Saru, mene i našu djecu primio s mnogo ljubavi, razumijevanja i poštovanja. Gledao je u nama »proroke i učenike« o kojima govori Isus u Mt 10, 34-11. Počastio nas je i pozivom na duhovnu obnovu Marina Restrepa i kasnije na večeru. Marino je poznati zagovaratelj kulture života. Međusobno smo izmijenili nekoliko iskustava vezanih za nadnaravne pojave.

U Splitu sam pak bio gost govornik na susretu karizmatске zajednice »Dođi i vidi« predvođene Petrom Jurčevićem. Ljudi su bili toliko ganuti da su suze ronili prilazeći mi s povjerenjem i osobnim iskustvima. I ja sam od njih, hvala Bogu, puno primio. Doslovno su me duhovno nahranili. Osokolila me njihova jednostavnost i međusobna bliskost. Ustrajnost i nepokolebljivost u radu osnažuju se u takvim zajednicama!

U međuvremenu sam, jureći u jednu župu radi svjedočenja, ušao u trgovinu da uzmem nešto hrane i pića da se i tjelesno okrijepim. Pozdravio sam se s blagajnicom i na kraju iskreno kazao: »Božji blagoslov!« Zaustavila me na izlazu i upitala jesam li ja Ante Čaljkušić. Nakon moga potvrdnog odgovora uzvratila mi je sa suzama u očima: »Ja sam trudnica kojoj ste vi 2016. godine pomogli. Evo, sva se ježim.« U pozitivnom smislu, dakako.

U Korčuli me dan nakon moga govora u katedrali sv. Marka prepoznao muškarac na cesti. »Ante, moja je žena pobacila bez moga znanja naše drugo dijete.« Zamolio me da se vidimo najesen u Zagrebu, gdje živi.

Svjedočio sam dvaput u katedrali, zatim u mjestima Čara, Smokvica, Račišće i Žrnovo. Ljudi su otvorili svoja srca:

»Dobro je da ste došli!«; »Dodite opet i progovorite mladima!«; »Potrebno je nešto konkretno, tribina za odrasle, duhovna obnova za krizmanike!«; »Pronašla sam se u vašoj priči. Nagovarana sam bila na pobačaj, rodila sam i sretna sam jer sam sada baka!«; »Muž me zlostavlja, a davno prije me prisilio na pobačaj!«; »Ante, i ne znaš koliko je toga ovdje!«; »Nosila sam spiralu nekoliko godina, nisam znala. Druge žene također. Nitko nije govorio o tome!«; »Samo tako nastavite, vi ste blagoslov za Hrvatsku!«; »Hrvatska neće propasti dok je ovakvih ljudi!«

Za vrijeme ručka, također na Korčuli, bliski su prijatelji Sari i meni kazali da su se odlučili na udomljavanje djece nakon što su u jesenskoj kampanji inicijative »40 dana za život« 2022. godine vidjeli da je kampanja posvećena svetome Josipu pod geslom »Idi, pa i ti čini tako«, a korizmena kampanja 2023. godine posvećena Mariji s geslom: »Evo ti majke.«

Bog mi je, očito je, odgovorio. Predstoji mi zahvalnost za sve milosti koje sam primio. Ne samo milosti koje raduju i ushićuju, već i one koje rastužuju i bole. Biti supatnik Kristov, osjećati boli koje je On osjećao na križu zbog grijeha pobačaja, jest milost. Ima ih puno, ja ih nosim nekoliko. Jednu od njih je saznao Ivan.

Jednostavno je odgovorio: »Zato si imao snažan govor. Zato si govorio po Duhu Svetome. To je milost.«

Ante Čaljkušić

Pohod: magazin za život, tromjesečnik udruge »Hrvatska za Život«

Kolovoz 2023. - 15. broj

Izdavač: Hrvatska za Život, Đorđićeva 6, 10000 Zagreb

Glavni urednik: dr. sc. Krunoslav Puškar

Članovi uredništva: Ante Čaljkušić, Lidija Dugan, Petra Milković i Marija Šošić

Autori: Mateja Borovec, fra Filip Čogelja, prof. dr. sc. Josip Markotić, Nikica Pender, dr. sc. Krunoslav Puškar, Isabel Vaughan-Spruce

Grafička obrada: Petar Krešimir Čavar

Programiranje: Mladen Abaz

Fotografija na naslovnici: Shutterstock

Pretplata na časopis:

40danazazivot@gmail.com
ili 091 724 1044 (Dijana)

Zabranjeno je svako umnažanje, objavljivanje i distribuiranje cijelog ili dijela ovog časopisa bez dozvole uredništva.

Donacija za udruhu »Hrvatska za Život« - IBAN: HR48 2340 0091 1106 9825 3
(za inozemstvo: SWIFT PBZGHR2X)

U ovome broju:

3-4

INTERVJU

Isabel Vaughan-Spruce:
Katkad je potrebno iznenađujuće malo da spasimo nečiji život

A

5-6

ARGUMENTI

dr. sc. Krunoslav Puškar:
Kako argumentirati svoj stav o pobačaju?

PL/PC

7-8

PRO-LIFE VS. PRO-CHOICE

fra Filip Čogelja:
Što zapravo znači pravo na izbor?

BK

9-10

BIOETIČKI KUTAK

prof. dr. sc. Josip Markotić:
Mitovi i činjenice o pobačaju

SŽŽ

11-12

STUDENTI ZA ŽIVOT

Mateja Borovec:
Naša je misija ulagati u mlade ljude

S

13-14

SVJEDOČANSTVO

Nikica Pender:
Naša je Monika ujedinila cijelu obitelj

Riječ glavnog urednika

»Moj narod gine; nema znanja« (Hoš 4, 6) poznat je biblijski citat, ali i tema koja bi se mogla pripisati ovome broju. Doista, kao da riječi koje je davno zapisao prorok Hošea odjekuju dandanas u ovoj krizi pobačaja i govore nam da naša nerođena djeca naočigled svima ginu diljem naše domovine, a da mi nemamo potrebnog znanja da se odupremo toj krizi.

U ovome broju dotičemo se stoga mitova o pobačaju s kojima se gotovo svakodnevno susrećemo, a koje je vrlo lako razmontirati korištenjem poznatih znanstvenih činjenica, ali i obične logike. »Nerođeno je dijete samo nakupina stanica«, »Život ne počinje začecem«, »Žena ima pravo na izbor«, »Muškarac nema pravo glasa«, »Pobačaj nema posljedice« itd. samo su neki od brojnih argumenata zagovornika pobačaja koje možemo pobiti uz vrlo malo truda i pripreme, a što je nužno ako želimo promijeniti našu kulturu.

Naime, da bismo promijenili našu kulturu, nije dovoljno reći da smo za pravo na život. Moramo ujedno znati objasniti zašto smo za to pravo. Što to pravo znači nama? Što bi ono trebalo značiti drugima? Osobe koje su za život nerijetko imaju otvoreno srce, ali često zatvorena usta kada trebaju argumentirati zašto zagovaraju život. Smatramo da je tema neprimjerena, bojimo se da će nas drugi obilježiti kao netolerantnu osobu, mislimo da ne znamo dovoljno o ovoj temi ili, najčešće, sve zajedno, pa se usredotočujemo na molitvu za nerođene, a obranu nerođenih ostavljamo nekom drugom, nekom iskusnijem.

Međutim, mi nismo pozvani biti samo molitelji za život nego i ambasadori života. Apologeti za nerođene. Oni koji će biti odvjetnici najmanjih i najranjivijih članova našeg društva. O tome govori i ovaj broj *Pohoda*, govorit će jesenska kampanja inicijative »40 dana za život«, ali i knjiga naziva »Argumentirano za život« koju trenutno pišem, a koja bi trebala izaći iz tiska upravo ove jeseni.

Zaista, po pitanju pobačaja nikad nije bilo više dezinformacija i manipulacija, unatoč činjenici što živimo u vremenu kad vrlo lako i vrlo brzo možemo doći do svih relevantnih informacija. Neka nam stoga ovaj broj *Pohoda*, a pogotovo knjiga koju pišem, omogući potrebno znanje koje će donijeti nužnu preobrazbu u našem društvu i konačnu pobjedu kulture života.

dr. sc. Krunoslav Puškar

INTERVJU

Isabel Vaughan-Spruce: Katkad je potrebno iznenadujuće malo da spasimo nečiji život

Isabel Vaughan-Spruce

Povodom njezina dolaska u Zagreb na 5. međunarodnu konferenciju za život »Život, dakle, biraj!« razgovarali smo s Isabel Vaughan-Spruce, dugogodišnjom članicom inicijative »40 dana za život« i voditeljicom Hoda za život u Velikoj Britaniji. Već se 20 godina zauzima za zaštitu nerođenog ljudskog života i pomoć trudnicama, a njezino je ime odjeknulo diljem Europe pa i šire nakon što je u posljednjih godinu dana bila dvaput uhićena zbog tihe molitve u blizini klinike za pobačaje.

Razgovor vodio: Krunoslav Puškar

Isabel je za sebe na početku našeg razgovora istaknula da je oduvijek bila *pro-life*. »Osobno smatram da su djeca prirodno *pro-life* osim ako ih se drukčije ne nauči. Najprirodnija je stvar na svijetu voljeti bebe i željeti se brinuti za njih. Bogu hvala, odrasla sam u obitelji koja je bila tako nastrojena. Moj je otac osobito bio *pro-life*«, rekla je Isabel.

»Odrastajući i čitajući priče o ratu te razmatrajući kako je rat iz ljudi izvukao ne samo ono najgore nego i ono najbolje, junačko, zapitala sam se što bih ja učinila da sam živjela tada u tim iznimnim izazovnim i zastrašujućim situacijama. A zatim sam se zapitala što činim sada, u ovom trenutku. Bila sam sve više svjesna duhovnog boja koji bijesni i pobačaja koji je bio sastavni dio njega. Ako je pobačaj genocid našeg doba, shvatila sam da imam osobnu odgovornost da se uključim u borbu protiv njega«, objasnila je Isabel.

S vremenom se uključila u apostolat za život osobno moleći za nerođene, slanjem donacija *pro-life* organizacijama i doslovno gutajući *pro-life* literaturu. »A tad sam jednog dana u svojim dvadesetima naletjela na primjerak jednog časopisa, na čijoj se poleđini nalazio odjeljak za pisma. Tamo sam pročitala pismo jedne žene koja je objasnila zašto moli ispred klinike za pobačaje u svome gradu. Važno je istaknuti da je ostavila svoj kontakt pa sam je ja i kontaktirala te sa svojim bratom i sestrom odlučila otići moliti ispred te klinike i upoznati druge molitelje«, navodi.

»Sjećam se da je moj prvi dan ispred klinike za pobačaje bio apsolutno nestvaran. Promatrala sam tu predivnu staru zgradu (prvu kliniku za pobačaje otvorenu u UK-u) u bogatom dijelu Birminghama i bilo mi je teško za povjerovati da iza njezinih vrata otprilike 10 000 djece bude ubijeno svake godine. Međutim, bila sam u miru. Svakako ne u miru zbog onoga što se događalo unutra, nego u miru zbog toga što sam tamo gdje sam trebala biti. Tog se dana, ono što je trebalo postati jednokratni posjet, pretvorilo u cjeloživotni poziv«, nadodaje Isabel.

U međuvremenu je pobačaj postao opće raširen. Svake se godine u UK-u izvrši preko 220 000 pobačaja.

Ovdje se većinom radi o medikamentoznim pobačajima (dvije pilule), a manji postotak otpada na kirurške pobačaje (obično u kasnijem terminu). Trudnica može pristupiti pobačaju iz bilo kojeg razloga, pa i onda kada razlog ne postoji. Pobačaj je dopušten do 24. tjedna, no nakon toga perioda pobačaj je moguć ako, primjerice, dijete ima zečju usnu, uvrnuto stopalo ili Downov sindrom. Otprilike 90 % djece kojoj je dijagnosticiran Downov sindrom su pobačena.

»Djeca mogu pristupiti pobačaju bez dopuštenja roditelja. Nedavno sam telefonski razgovarala s majkom Almom koja je bila slomljena srca jer je saznala da je njezina 16-godišnja kći pobacila svoje dijete a da Alma nije ni znala da je njezina kći uopće bila trudna«, objasnila je Isabel, nadodavši da su istraživanja pokazala kako svaka 17. žena koja je imala medikamentozni pobačaj završi u bolnici zbog određene komplikacije.

»Naime, od 2020. godine legalizirani su pobačaji kod kuće, kod kojih žena (ili čak tinejdžerica) može nabaviti pilule za pobačaj bez odlaska liječniku. Dovoljan je samo telefonski poziv i pilule joj se šalju poštom na kućnu adresu. Nakon što ih uzmu, žene ili djevojke čekaju da njihovo tijelo odbaci njihovo dijete, čije će dijelove one kasnije same baciti.« Prema Isabel, 500 000 žena u Engleskoj i Walesu imale su pobačaj na takav način od 2019. Čak i ako uzmemo u obzir da samo 5 % žena trpi posljedice uslijed takvih pobačaja, a ne 17 % što je slučaj, tad će 25 000 žena trebati intervenciju medicinskog osoblja zbog nedovršena ili neuspjela pobačaja.

Bez obzira na velik broj pobačaja, u posljednjih nekoliko godina zabilježeno je više slučajeva žena koje su odustale od pobačaja nakon susreta s moliteljima ispred klinike za pobačaje u Birminghamu. »Znamo za više od 100 žena koje su promijenile svoju odluku iako smatram da ih je bilo mnogo više. Sjećam se kad sam prvi put pomogla majci da odabere život za svoje dijete i kad sam vidjela ishod te pomoći. Stajala sam na rubu prilaza koji je vodio do stražnjih vrata klinike za pobačaje. Obično stojim pokraj ulaznih vrata, no vidjela sam jednu majku kako prilazi stražnjim vratima i željela sam se pobrinuti za to da joj bude ponuđena alternativa. Obratila sam joj se, a ona se, neočekivano, okrenula i prišla mi. Ispostavilo se da je Poljakinja i da je katolkinja. Premda je naša

komunikacija zbog jezičnih barijera bila otežana, ponudila sam joj konkretnu pomoć i poklonila čudotvornu medaljicu. Objasnila sam joj što medaljica prikazuje i da Gospa osobito brine za trudnice jer je i sama imala kompliciranu trudnoću. Nakon nekog vremena, ta je žena odlučila posjetiti naš Centar za život, gdje je ginekolog utvrdio da joj je termin 25. ožujka, a naši volonteri istaknuli da se toga dana slavi Blagovijest, katolički blagdan. Na to je ta žena odmah u ruke uzela medaljicu koju sam joj poklonila i prisjetila se mojih riječi da će se Gospa pobrinuti za nju, što je i učinila. Više od pola godine kasnije ta je žena rodila sina imena Maximilian«, ispričala je Isabel.

Naravno, ne završi svaki takav susret s trudnicom sretnim završetkom. U posljednje su vrijeme, zbog uvođenja tampon-zona, takvi susreti općenito otežani, a i sama molitva pored ili blizu klinika za pobačaje. »Dvaput su me uhitili zbog tihe molitve ispred klinike za pobačaje. Prvi put klinika za pobačaje nije uopće bila otvorena, a optužili su me da sam "svojim ponašanjem zastrašivala korisnike usluga" u vrijeme kad nije bilo nijednog korisnika! Satima su me držali u čeliji prije ispitivanja. Pitali su me što sam molila. Premda nisu imali nikakvo pravo postaviti mi to pitanje, bila je to sjajna prilika da im posvjedočim zbog koga i zašto molim. Na sudu sam "zbog nedostatka dokaza" oslobođena krivnje«, preporučava Isabel.

*Koliko sam samo puta čula riječi:
»Odustala sam od pobačaja jer sam
znala da molite za mene« ili »Molila sam
Boga za znak, a vi ste bili taj znak...
Potrebno je samo pojaviti se.*

Međutim, nakon samo dva tjedna opet su je uhitili zbog istog zločina. »Ovaj je put interveniralo šest policajaca koji su mi rekli da je moja tiha molitva prekršaj premda sam im napomenula da ni s kim nisam razgovarala, da nisam držala transparente, dijelila letke ili držala u ruci kronicu ili Bibliju itd. Za svakoga tko je prolazio nisam se doimala drukčije od osoba koje čekaju prijatelja ili korisnika klinike koji čekaju taxi. Odveli su me u policijsku postaju, gdje su me pustili uz jamčevinu.«

Na upit kako se osjećala kad su je priveli, Isabel odgovara da je čitavo to iskustvo nalikovalo na njezinu prvu molitvu ispred klinike za pobačaje. »Činilo se nestvarno! Premda nikad prije nisam bila uhićena, kad sam čula da me privode zbog mojih molitava, osjetila sam čudan mir tijekom tog iskustva jer sam znala da me Bog tu želi.« Na to je nadodala da je naša katolička vjera, po prirodi stvari, nešto javno. »Naravno da ona mora biti nešto osobno – mi moramo imati osoban odnos s Isusom – no ako vjeru ne dijelimo s drugima i ne svjedočimo je, onda je ona mrtva. Jedna od najvažnijih Božjih zapovijedi jest da izađemo u svijet i naviještamo evanđelje. To znači

da se vjera ne može držati za sebe – bilo riječima ili djelima, ona se mora pokazati. Naša su *pro-life* uvjerenja nadopuna evanđelja, a biti *pro-life* znači prepoznati i podržati dostojanstvo, vrijednost, sliku i priliku Boga koji je prisutan u svakom ljudskom biću od začeca.«

Dvaput su me uhitili zbog tihe molitve ispred klinike za pobačaje... Pitali su me što sam molila. Premda nisu imali nikakvo pravo postaviti mi to pitanje, bila je to sjajna prilika da im posvjedočim zbog koga i zašto molim.

Kazala nam je da bi htjela ohrabriti sve koji još nisu javno molili za nerođene da se odvaže. »Sotona nam govori mnoge poluistine kako bi nas odvratilo od javne molitve. Podsjeća nas na naše strahove, ali nas zaboravlja podsjetiti da ih možemo pobijediti ako se suočimo s njima. Govori nam da je tuđi zadatak da svjedoči za nerođene, ali i da se ne brinemo čiji bi to zadatak trebao biti. Baca nam pred oči svakakve slike što bi se moglo dogoditi ako se usudimo ustati ili kleknuti u javnosti za nerođene, ali zaboravlja napomenuti što će se dogoditi ako se ne angažiramo. Poznajem toliko djece koja su živa danas, toliko žena i parova koji su bili na sekundu od pobačaja, a koji su odustali od njega jer se netko javno izložio i molio za njih. Koliko sam samo puta čula riječi: "Odustala sam od pobačaja jer sam znala da molite za mene" ili "Molila sam Boga za znak, a vi ste bili taj znak." Katkad je potrebno mnogo da spasimo nečiji život, a katkad je potrebno iznenađujuće malo. Potrebno je samo pojaviti se.«

Pod kraj našeg intervjua osvrnula se i na ulogu muškaraca u borbi protiv pobačaja. »Mislím da trebamo prestati vjerovati u narativ koji nam se servira, a koji želi izbaciti Boga i muškarce iz rasprave o pobačaju. Naša je vjera presudan faktor u ovome vremenu, a muški su glas i prisutnost potrebni više nego ikad. Poznajem više žena koje su odustale od pobačaja nakon razgovora s muškarcem nego nakon razgovora s drugom ženom. Naravno, žene imaju svoju ulogu u *pro-life* pokretu, ali one ne mogu zamijeniti muškarce. Činjenica je da se zbog previše slabih, apatičnih, sebičnih i manipulativnih muškaraca pobačaj održava toliko dugo. Kako bismo preokrenuli stvar, potrebni su nam muškarci koji će izaći iz svoje zone komfora, muškarci koji će pomoći svojoj braći da se suoče s odgovornostima, muškarci koji se zaista žele nastaviti boriti za život koliko god ta borba potrajala. Onim muškarcima koji to već čine od srca zahvaljujem!«

Za kraj smo je pitali kako joj se sviđa Hrvatska koju je prvi put posjetila, na što je odgovorila mnogim epitetima. »Moje sjećanje na Hrvatsku bit će sjećanje na duboku, iskrenu vjeru, ukusnu hranu i iskrene, radošću ispunjene prijatelje. Vaša je zemlja topla u svakom pogledu, i u pogledu vremena i u pogledu gostoljubivosti. Nadam se da ću dio te topline ponijeti sa sobom u Englesku«, zaključila je Isabel za 15., jubilarni broj *Pohoda*.

Isabel je prilikom svoga posjeta Hrvatskoj dala nekoliko intervjua. Pomoću ovog QR koda možete pročitati njezine inspirativne riječi za Glas Koncila.

ARGUMENTI

Kako argumentirati svoj stav o pobačaju?

Piše: dr. sc. Krunoslav Puškar

U rječnicima možemo naći da riječ »argument« znači »rasuđivanje koje se iznosi kao razlog za neku tvrdnju; sredstvo koje služi da se nagovori koga na promjenu ponašanja«, a »argumentirati«, shodno tome, znači »obrazlagati argumentima; dokazivati«. ¹ Kad je tema naše argumentacije pobačaj, dugogodišnja tabu tema, tada svoj stav obrazložimo i dokazujemo argumentima koji idu u prilog zauzetom stavu.

Ovdje se nećemo baviti čestim argumentima zagovornika za izbor, kao ni kontraargumentima koji ih lako mogu pobiti, nego kratkim prikazom s kime, zašto, kako i što argumentiramo za život i kako bi naša argumentacija općenito trebala izgledati.

S kime argumentiramo?

Jasno je da su suparnici u našoj debati zagovornici pobačaja. Njih najčešće možemo svrstati u dvije kategorije. Najčešća su kategorija oni zagovornici pobačaja koji zapravo nemaju svoj stav, ali zagovaraju pobačaj pod frazom koja im je servirana »da svatko ima pravo na izbor« i o kojoj nikad nisu promislili, nego su je zbog kulture u kojoj žive uzeli zdravo za gotovo. Takve je zagovornike i njihove stavove o pobačaju relativno lako razmontirati uz pomoć samo nekoliko kontraargumenata.

Druga su kategorija zagovornika pobačaja oni koji se za njega čvrsto zalažu, najčešće koristeći u tu svrhu brojne argumente koji, kako rasprava odmiče, postaju sve radikalniji i nelogičniji, a nerijetko postanu i argumenti *ad hominem*. Raspravljajući s njima zahtijeva jako dobru pripremu i veliku dozu staloženosti zbog njihovih argumenata koji doslovno skaču s jednog ekstrema na drugi ne bi li obranili pobačaj.

Nerijetko se u istoj kategoriji nalaze zagovornici pobačaja koji ga podupiru zbog toga što su sami imali pobačaj ili ga možda vrše. Zbog traumatičnosti svoga iskustva, svaki naš kontraargument još više ljulja njihovo tlo pod nogama, a oni ga smatraju osobnim napadom. Stoga je važno u raspravi o pobačaju s takvim zagovornicima, koliko je to moguće, pokazati razumijevanje pa čak i suosjećanje. Istinu o pobačaju treba uvijek govoriti u ljubavi.

Zašto argumentiramo?

Da bismo promijenili našu kulturu, nije dovoljno reći da podupiremo pravo na život. Naime, moramo znati i kvalitetno objasniti zašto podupiremo to pravo. Pojedinci koji su za život nerijetko imaju otvoreno srce, ali i zatvorena usta kada trebaju argumentirati zašto zagovaraju život. Međutim, da bismo dali svoj doprinos izgradnji kulture

Krunoslav Puškar

života pozvani smo je i obraniti, kako djelima tako i riječima. Ako to ne radimo, činimo duhovni pobačaj. Kako ističe Mužić (2016: 295–296): »Koliko je od nas sudjelovalo izravno u ubojstvu djece u majčinoj utrobi, zlorabeći svoje znanje, bliskost ili obiteljske veze? Tko je odgovoran za masovnu raširenost pobačaja? Nisu samo liječnici kao izvršitelji, niti političari kao zakonodavci, nego svi mi koji – šuteći – podupiremo ova zlodjela koja nemaju premca u povijesti ljudskog roda.« ²

Kako argumentirati svoj stav?

Pobačaj je često tema o kojoj se šuti, a kad se ona javno pokrene, javljaju se različite emocije, primjerene i neprimjerene riječi, čvrsti i šupljiji argumenti. Međutim, laži o pobačaju su kula od karata koja se, uz malo truda, vrlo lako može srušiti. Da bismo uspješno osporili argumente zagovornika pobačaja, potrebno je usredotočiti se na pet ključnih elemenata:

a) znanje. Da bismo se upustili u argumentaciju o pobačaju, vrlo je važno poznavanje argumenata za pravo na pobačaj, ali i čvrstih kontraargumenata potkrijepljenih izvorima i primjerima. Ovdje nije dovoljno reći drugoj strani da je u krivu, nego je potrebno objasniti zašto je u krivu. Također, ovdje nije dovoljno reći što mi mislimo o pobačaju, nego što znanost misli. Uz dobro poznavanje argumenata i kontraargumenata, važno je prethodno, ako je to moguće, upoznati se s našim sugovornikom i potencijalnom publikom.

b) staloženost. U raspravama o pobačaju često dolazi do uzavrelih emocija i neprimjerenih riječi. Međutim, da bismo obranili svoj stav, a svoga sugovornika pa i potencijalnu publiku uvjerali u njega, potrebna je staloženost, što znači mirnoća, nepodizanje glasa i emocija te korištenje primjerenih riječi. Vrlo je važno kontrolirati glas jer u raspravi uvijek pobjeđuje najbolji, a ne najglasniji argument. Uzavrele diskusije ne mijenjaju mišljenja, a uzajamno nadglasavanje uvijek rezultira zaglušujućom bukom, a ne konstruktivnom raspravom. Također, staložen glas daje dojam drugoj strani da gubi u raspravi.

c) afirmativnost. Sa staloženošću je povezana i afirmativnost. Uvlačenje negativnosti u raspravu nikad joj ne koristi. Da bi naša argumentacija urodila plodom, potreban je stoga afirmativan i neosuđujući stav. Dobro je znati i našaliti se uslijed debate, ali i primiti šalu, kako bi se spustile tenzije, ali za to uvijek treba pogoditi pravo vrijeme i mjesto.

¹ Vidi natuknice »argument« i »argumentirati« pri hjp.znanje.hr.

d) slušanje. Nerijetko u raspravama svatko govori svoje i ne pruža priliku drugoj osobi da dovrši svoju misao. Zbog toga je važno često postavljati pitanja. Primjerice, postavljanje pitanja koje sažima argument druge osobe ne samo da odaje dojam da je slušamo, nego i nama omogućuje da je suočimo s njezinim stavom koji je sada preformuliran i pojednostavljen. Postavljanje pitanja također nam omogućava da sugovornika dovedemo na zajedničko tlo i da se pokušamo dogovoriti oko pojedinih stvari. Nadalje, sažimanje i pojednostavljivanje argumenta omogućava nam pak da pokažemo nelogičnosti u argumentaciji zagovornika pobačaja i, u konačnici, valjanost našeg argumenta. Laž je nelogična, zbog čega uvijek gubi, no važno je da je druga strana dobro čuje.

e) hrabrost. Nakon što smo usvojili sve ove elemente, ne trebamo se bojati upustiti u raspravu i obraniti naš stav. Bez određene doze hrabrosti, sva naša priprema pada u vodu.

Uz navedene elemente rasprave potrebno je pripremiti i kvalitetnu taktiku rasprave. Najvažnija komponenta argumentativne taktike jest zadržati se na temi odnosno na argumentu rasprave. Zagovornici pobačaja će nerijetko skakati s jednog argumenta na drugi kako bi pokazali svoju »upućenost« u tematiku pobačaja, ali i kako bi došli do argumenta, najčešće najekstremnijeg i najhipotetskijeg, na koji druga strana nerijetko ne može naći kontraargument. U takvim je slučajevima uvijek potrebno vraćati se na početni argument rasprave kako se ona ne bi širila ili je pak preusmjeriti na argument »život počinje začecem«, oko kojeg se složilo 96 % biologa i koji nitko ne može pobiti. Pobačaj je dovoljno stvaran da se možemo zadržati na najvažnijim argumentima za pobačaj, među kojima sam izdvojio 40 najčešćih.

Pojedinci koji su za život nerijetko imaju otvoreno srce, ali i zatvorena usta kada trebaju argumentirati zašto zagovaraju život.

Što obvezno reći kod argumentiranja?

Kod argumentiranja je uvijek važna perspektiva. Argumentiranje treba omogućiti sugovorniku da na drugi način sagleda čitav pogled na pobačaj, a to je moguće s već spomenutim pitanjima koja sažimaju njegov argument, ali i kontraargumentima u obliku pitanja kako bi se sugovornika potaknulo na razmišljanje o njegovu argumentu koji najčešće ne zna obrazložiti jer ga je negdje usput čuo.

Obvezno postavljanje pitanja i davanje kontraargumenata omogućava nam da aktivno preuzmemo inicijativu u argumentaciji i vodimo je, umjesto da pasivno

odgovaramo na argumente sugovornika i njemu prepuštamo svu inicijativu, kako to obično bude u raspravama o pobačaju. Takav nam pristup pomaže da pristupimo prema »logici« sugovornika i tu samu logiku okrenemo protiv njega. Na neki način, takav nam pristup pomaže da zaigramo na njegovu nivou, ali da se ne spustimo na njegovu razinu, ako razumijete igru riječi. Takvom sugovorniku ubrzo postane jasno kako njegova logika nema baš nikakva smisla.

Da bismo dali svoj doprinos izgradnji kulture života pozvani smo je i obraniti, kako djelima tako i riječima. Ako to ne radimo, činimo duhovni pobačaj.

Što obvezno izbjeći kod argumentiranja?

Kod argumentiranja za život potrebno je izbjeći pojedine riječi ili fraze kako bi se izbjegle argumentacijske mine. Ovdje ćemo izdvojiti četiri takve mine koje je potrebno izbjeći kako se čitava naša argumentacija ne bi urušila.

Prva je mina riječ »vjerujem« koja se nerijetko javlja u argumentu *Vjerujem da život počinje začecem*. Budući da se ovdje radi o biološkoj činjenici, nije važno što mi vjerujemo ili ne vjerujemo pa je ovu riječ u raspravama potrebno zaobilaziti.

Na ovu se riječ veže druga mina, a to je fraza: *Biblija [ili Crkva] kaže da je pobačaj pogrešan*. Zagovornicima pobačaja je itekako jasan stav Crkve pa ga nije potrebno spominjati, osobito zbog toga što će oni misliti da je to jedini naš argument, a čitavu će argumentaciju označiti kao obranu nauka Crkve umjesto prava na život.

Sljedeća je mina fraza *Ako se ne pobaci, to bi dijete moglo postati...* Premda postoje mnoge slavne osobe koje su trebale biti pobačene, to ne znači da će svako dijete čiju majku odgovorimo od pobačaja postati pjevač, nogometaš ili glumac. Svako je nerođeno dijete, prije svega, Božje dijete, a tek onda ono što će postati, bez obzira na profesiju. Također, tko od nas može garantirati da spašeno dijete neće postati serijski ubojica ili novi diktator? Ovu frazu u argumentaciji treba izbjegavati jer nitko od nas ne može garantirati životni put spašenog djeteta.

Posljednja fraza koju treba izbjegavati jest fraza *Srušit će nam se mirovinski sustav*. Iako zbog trenutne depopulacije, prevladavajućeg starijeg stanovništva i pada radne populacije doista ispada da nema tko raditi za naš mirovinski sustav, generacijska solidarnost nije argument koji se koristi u obranu života jer naglasak stavlja na utilitarizam umjesto na vrijednost svake ljudske osobe bez obzira na njezinu dob i stupanj razvitka.

² Mužić, Josip. 2016. *Rat protiv čovjeka. Ideologije i prakse raščovječenja*. Zagreb: Glas Koncila.

Ovaj je članak izvadak iz knjige *Argumentirano za život* u izdanju Naklade Crisinus koja izlazi iz tiska ove jeseni. Pomoću ovog QR koda ili maila 40danazazivot@gmail.com možete prednaručiti knjigu i osigurati si svoj primjerak.

PRO-LIFE VS. PRO-CHOICE

Što zapravo znači pravo na izbor?

Piše: fra Filip Čogelja

»Svaka osoba ima pravo na izbor. Bilo bi nepravедno ograničiti izbor žene zabranom pobačaja.«

Uz ovaj argument najčešće se ističe krilatica *pro-choice* sljedbenika: »Moje tijelo, moj izbor«. Kako bismo ispravno odgovorili na ovaj najpoznatiji i najčešći *pro-choice* argument, potrebno je razlučiti tri stvari – moje tijelo, moj izbor i slobodu pojedinca.

Počet ćemo od slobode. U filozofskom značenju slobode navode se dvije vrste slobode – sloboda ZA i sloboda OD. U filozofiji sloboda ZA označava nešto pozitivnije, odluku u slobodi za nešto dobro, dobro za mene ili dobro za društvo; npr. slobodu za kretanje, slobodu za (dostojan) život. Pokušavajući ovo primijeniti na ovaj argument, doći ćemo do slobode ZA slobodu: slobodan/slobodna sam za pobačaj da bih imao/la slobodu.

Od helenističke filozofije pa sve do naših dana, izuzev nekih filozofa, takva sloboda prestaje biti sloboda jer je svrha samoj sebi; postaje ropstvo slobode. S druge strane, puno je lakše povezati ovaj argument sa slobodom OD. Pobačaj inicira ženu ili muškarčevu slobodu od novog života, života djeteta, a samim time slobodu od osobnih strahova, slobodu od financijske nesigurnosti, slobodu od neželjenih obaveza itd.

U pobačaju sloboda žene i/li muškarca koji žele pobačaj ulazi u granice slobode drugoga, a to nije ništa drugo nego totalitarizam – kontrolirati slobodu drugoga; sloboda postaje tiranija.

To dovodi do toga da moja sloboda ima smisla samo onda kad je slobodna od svega, osobito od drugoga, a time se opet vraćamo na isto – sloboda koja u samoj sebi ima svrhu, sloboda koja je ropstvo. Sloboda ima svoju granicu ondje gdje se nalazi

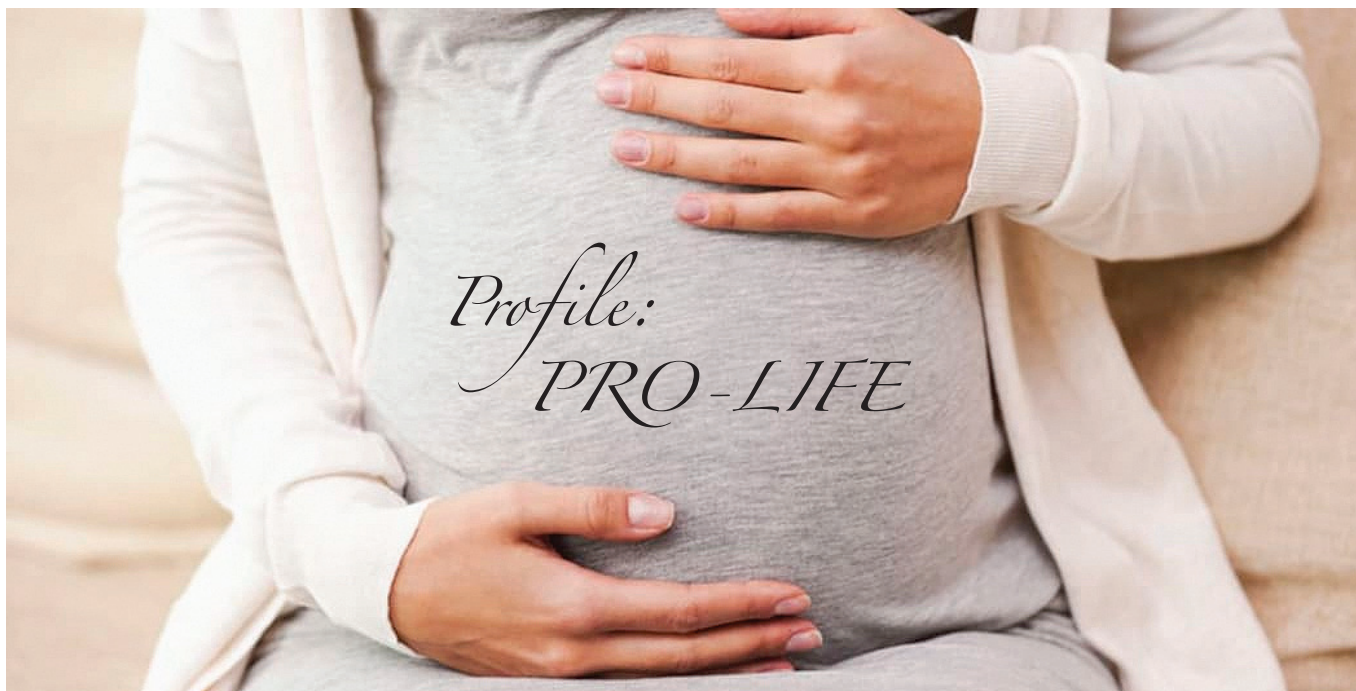
fra Filip Čogelja

sloboda drugoga. U pobačaju sloboda žene i/li muškarca koji žele pobačaj ulazi u granice slobode drugoga, a to nije ništa drugo nego totalitarizam – kontrolirati slobodu drugoga; sloboda postaje tiranija.

U toj se slobodi osobito naglašava moje tijelo. U prošlom sam tekstu pisao kako znanost (medicina i biologija) tijekom povijesti, ali i danas, tvrdi da život počinje začecem. Međutim, zašto dijete mora rasti i razvijati se u majčinoj utrobi; nije li onda dio majčina tijela?

DNA (Deoxyribonucleic acid) je kemijska molekula koja se nalazi u stanicama svih živih bića i sadrži genetsku informaciju koja određuje nasljeđivanje mnogih svojstava organizma, uključujući boju očiju, kosu, visinu, ali i mnoge druge fizičke i bihevioralne karakteristike. Ona bitno određuje novo živo biće. Majka i dijete u utrobi majke imaju različitu DNA. Dijete nasljeđuje polovicu svoje DNA od majke i polovicu od oca. Stoga dijete ima jedinstvenu kombinaciju gena koja se razlikuje od DNA majke.

Majka i dijete u utrobi majke imaju različitu DNA. Dijete nasljeđuje polovicu svoje DNA od majke i polovicu od oca. Stoga dijete ima jedinstvenu kombinaciju gena koja se razlikuje od DNA majke.

Posteljica (placenta) koja spaja majku i dijete u njezinoj utrobi načinjena je od istih stanica kao dijete u utrobi pa stoga pripada djetetu, ne majci. Posteljica ima ulogu djetetovih pluća, probavnog sustava i jetre dok se ono razvija u maternici. Ona sprečava miješanje krvi djeteta i majke jer one imaju drukčiji krvotok i drukčiju krvnu grupu. Nakon porođaja je vrlo bitno da se i posteljica odvoji, inače majka može dobiti infekcijske ili druge zdravstvene probleme, što jasno govori da ona nikako ne pripada njezinoj tijelu. Djetetovo srce počinje kucati i normalo raditi obično otprilike pet-šest tjedana nakon začeća iako se već otkucaji srca, koji su jako nepravilni i spori, mogu čuti oko 3. tjedna trudnoće.

Sintetizirajući možemo zaključiti da tijelo djeteta u majčinoj utrobi nikako nije tijelo majke i stoga ona nema etičkih prava upravljati i odlučivati s djetetom kao sa svojim tijelom. Jednako kao što majka nakon rođenja djeteta, kada smatraju *pro-choice* sljedbenici da je dijete osoba i živo biće, treba dijete hraniti i o njemu brinuti da bi dijete preživjelo, raslo i razvijalo se, isti se, zapravo, proces događa u majčinoj utrobi. Majčina je uloga da dijete hrani i o djetetu brine dok ono raste i razvija se u majčinoj utrobi.

Dolazimo do posljednjeg – moj izbor.

Na Glavnoj skupštini Ujedinjenih naroda 20. studenoga 1989. godine usvojena je Konvencija o pravima djeteta koja je međunarodni dokument, a koja sadrži univerzalne standarde koje država članica Konvencije mora jamčiti svakom djetetu. Ovu je Konvenciju Republika Hrvatska također ratificirala. U Konvenciji se u članku 6. navodi da »države članice priznaju svakom djetetu prirodno pravo na život« i da će »države članice u najvećoj mogućoj mjeri osigurati opstanak i razvoj djeteta.« Navodi se također da je dijete osoba mlađa od 18 godina. Ne navodi se donja granica, već samo gornja. Rođendan je sociološki fenomen ili moment kada dijete ulazi u društvo kao takvo, ali znanstveno on ne označava početak njegova života.

Po pitanju pobačaja, kakvu slobodu misli ima dijete u utrobi majke – osim što pokazuje pobunu i bol kada započne proces pobačaja? Zar to nije dovoljno jasna slika djetetova izbora i djetetove misli?

Stoga je jasno – nikome nije dopušteno u ime svoje »slobode izbora«, koja neminovno mora isključiti nešto drugo, inače ne bi bilo izbor, a po pitanju pobačaja isključuje život djeteta, nijekati nečiji život, rast i razvoj. U čl. 14. čak se navodi i pravo djeteta na slobodu misli. Po pitanju pobačaja, kakvu slobodu misli ima dijete u utrobi majke – osim što pokazuje pobunu i bol kada započne proces pobačaja? Zar to nije dovoljno jasna slika djetetova izbora i djetetove misli?

Fra Filip Čogelja već je pisao u 7. broju našeg časopisa o obrani *pro-life* argumenata. Pomoću ovog QR koda možete pročitati njegove argumente zašto odabrati život. ▶

BIOETIČKI KUTAK

Mitovi i činjenice o pobačaju

Piše: prof. dr. sc. Josip Markotić

Iako živimo u vremenu iznimnog znanstvenog i tehnološkog napretka u kojem su nam sve informacije lako i brzo dostupne, čini se kako po pitanju pobačaja – najvažnijem i najtežem moralnom pitanju današnjice – u javnom govoru nikad nije bilo više dezinformacija i manipulacija.

S jedne se strane rasprava o pobačaju uporno želi svesti isključivo na raspravu o tzv. ženskim reproduktivnim pravima, a vrhunac tih reproduktivnih prava bilo bi pravo na pobačaj, što bi ujedno predstavljalo i vrhunac ženske emancipacije. S druge strane, svako protivljenje i svaka argumentacija koja ide za zaštitom ljudskog života od začeca prikazuje se kao neznanstvena i dogmatska koja počiva samo na vjerskim uvjerenjima, a ne na objektivnim znanstvenim činjenicama. Namjerno potenciranje vjerskog karaktera rasprave o pobačaju perfidna je manipulacija i izbjegavanje suočavanja s činjenicama.

Iako se u javnosti zagovaranje prava na pobačaj želi prikazati i kao neosporna znanstvena činjenica, činjenice su zapravo sasvim drukčije...

Napretkom znanosti i suvremene medicine više nije upitno kad počinje ljudski život.

Iako se u javnosti zagovaranje prava na pobačaj želi prikazati i kao neosporna znanstvena činjenica, činjenice su zapravo sasvim drukčije. Najčešći »znanstveni« argumenti koji se uzimaju u prilog teze o pravu na pobačaj u stvarnosti su vrlo površni i jako teško mogu izdržati ozbiljnu znanstvenu provjeru. Štoviše, upravo je znanost razmontirala najčešće i najglasnije »argumente« zagovornika prava na pobačaj, poput tvrdnji da je embrij amorfnu nakupinu stanica, fetalno tkivo, samo dio ženina tijela, a ne ljudska jedinka...

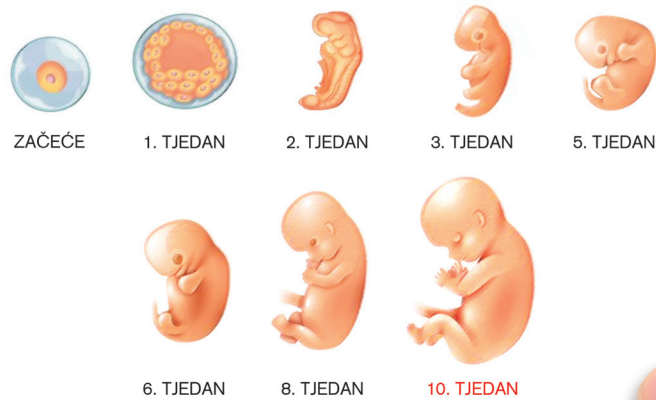
Josip Markotić

Napretkom znanosti i suvremene medicine više nije upitno kad počinje ljudski život. Znanost jasno kaže da ljudski život počinje začecom. No danas se ta činjenica na sve načine pokušava relativizirati i proglasiti nebitnom u određivanju prava na život. U raspravama o početku ljudskog života često se čuju tvrdnje kako biološke činjenice o početku ljudskog života nisu relevantne za definiranje moralnog statusa ljudskog embrija u prenatalnoj fazi razvoja. To što se radi o živom ljudskom organizmu, pripadniku ljudske vrste, ne znači i da se radi o osobi koja bi imala zajamčeno pravo na život.

Može li čovjek definicijom odrediti tko jest, a tko nije čovjek, tko jest, a tko nije dovoljno čovjek?

Zašto bi početna faza života bila manje važna od bilo koje druge faze čovjekova razvoja?

NEROĐENO DIJETE U STUPNJEVIMA RAZVOJA
OD ZAČEĆA DO 10. TJEDNA TRUDNOĆE

Želi se napraviti distinkcija između ljudskog bića i ljudske osobe. Pa se tako tvrdi da ljudsko biće nastaje začecom, ali osoba nastaje tek kasnije. Naravno, postoji cijeli niz teorija, u pravilu potpuno proizvoljnih, koje spekuliraju kad je taj trenutak kad ljudsko biće postaje osobom. Uglavnom se te teorije svode na proizvoljno određivanje karakteristika koje bi ljudsko biće trebalo imati da bi ga se proglasilo osobom.

Umjesto iznošenja raznih filozofskih i antropoloških argumenata u kontekstu rasprave pobačaja i prava na život ljudskih bića u majčinoj utrobi, ovdje je dobro razmisliti o sljedećim pitanjima: imaju li sva ljudska bića jednaka ljudska prava ili samo neka ljudska bića imaju ta prava? Ako sva ljudska bića imaju neotuđiva ljudska prava: je li to zato što su ljudska prava inherentna (ukorijenjena, upisana) u ljudsku narav, u ljudsku bit, tj. u samu činjenicu da smo ljudi? Ili sva ljudska bića imaju ljudska prava zato što su neki određeni ljudi odredili i proglasili da sva ljudska bića imaju prava?

Može li čovjek definicijom odrediti tko jest, a tko nije čovjek, tko jest, a tko nije dovoljno čovjek? Zašto bi početna faza života bila manje važna od bilo koje druge faze čovjekova razvoja? Može li npr. glasovanje u Saboru odrediti kad počinje ljudski život? Tko uopće može biti arbitar i s kojim pravom u odlučivanju oko toga tko zadovoljava kriterije za biti osobom, a tko ne?

Određivanje granice života i smrti prema proizvoljnim kriterijima jest neodrživo relativiziranje. Uvijek se postavlja pitanje: Zašto baš ti kriteriji? Nije preuzetno tvrditi da je minimum oko kojeg se možemo složiti da je zadaća prava štiti temeljna ljudska prava. A prvo i temeljno pravo jest pravo na život. Ako svako ljudsko biće ima pravo na život i ako pravo treba

zaštititi ljudska prava, onda pravo mora zaštititi pravo na život svih ljudskih bića. Bez obzira na stupanj njihova razvoja, fizičkog, intelektualnog ili bilo kojeg drugog.

Umjesto zaključka

Na početku ovoga kratkog teksta rekao sam kako po pitanju pobačaja nikad nije bilo više dezinformacija i manipulacija, unatoč činjenici da živimo u vremenu kad vrlo lako i brzo možemo doći do svih relevantnih informacija. No to nije razlog ni odustajanja ni obeshrabrenja, naprotiv! S obzirom koliki je ulog u igri – a to je sam ljudski život – itekako je potrebno uporno i hrabro iznositi relevantne i objektivne činjenice i razbijati mitove.

Pitanje pobačaja nije isključivo pitanje znanstvenih informacija. Neosporno je da su znanstvene spoznaje 21. stoljeća itekako na strani zagovornika prava na život od trenutka začeca. Pitanje pobačaja ide u puno dublju stvarnost koja ide u sam korijen dobra i zla. Ovdje se radi o borbi kulture života protiv kulture smrti, odnosno o »zavjeri protiv života« kako je to vrlo jasno izrekao sveti Ivan Pavao II. u glasovitoj enciklici *Evangelium Vitae*.

Zaključit ću ovaj tekst upravo riječima Ivana Pavla koje su danas aktualnije nego ikad prije: »Hitno je, dakle, za budućnost društva i razvoj zdrave demokracije, ponovno otkriti postojanje ljudskih vrednota, moralno bitnih i urođenih, koje proviru iz same istine ljudskog bića, a one izražavaju i čuvaju dostojanstvo osobe: prema tome, vrijednosti koje nijedan pojedinac, nijedna većina i nikakva država neće moći stvoriti, promijeniti ili uništiti, nego će ih morati samo priznati, poštivati i promicati« (EV, 71).

Postoje mnogi mitovi o pobačaju koji su opće rašireni. Pomoću ovog QR koda možete pročitati koji su to 10 najčešćih mitova i kako ih argumentirati.

STUDENTI ZA ŽIVOT

Naša je misija ulagati u mlade ljude

Piše: Mateja Borovec,
suosnivačica »Studenata za život«

U apostolat za život uključila sam se davno, 15. ožujka 2016., penjući se na mjesto bdjenja inicijative »40 dana za život« ispred Vinogradske bolnice u Zagrebu. Nakon što sam vidjela kako drugi studenti iz doma odlaze tamo moliti, razmišljala sam o tome, a zatim donijela odluku i popela se na to brdo, kako volim reći. Iako nije bio baš neki velik uspon, meni se tada činio kao najveći! Jer zaista je trebalo u sebi prevaliti planine da se odvažim, iako nisam tada ni bila svjesna zašto je to toliko teško.

Sjećam se kao danas tog trenutka, koji se dogodio prije sedam godina. Kad sam krenula moliti, dogodilo se ono što nisam očekivala. Poziv. Jako izravan, osoban, jasan. Primila sam poziv. Ne na mobitel, nego u srcu. Molitva dana bila je razmatranje ulomka iz Knjige postanka. »Potom Jahve zapita Kajina: "Gdje ti je brat Abel?" "Ne znam", odgovori. "Zar sam ja čuvar brata svoga?"« Jahve nastavi: »Što si učinio? Slušaj! Krv brata tvoga iz zemlje k meni viče« (Post 4, 9–10).

Kad sam to pročitala, pred oči su mi došla moja krvna braća i sestra. Moji Matej, Marko, Petar i Ana-Marija. Postavilo mi se pitanje: što bih učinila da ih netko želi ubiti? Moj odgovor, tada već kroz suze koje su zalijevale taj papir molitve dana, bio je: **sve!** Sve bih učinila da zaustavim njihovu smrt, da spriječim ubojstvo onih koje volim. Uslijedio je odgovor u srcu: »I nerođena su djeca tvoja braća i sestre.« Tu je sve započelo.

U apostolatu za život uvijek me posebno dojmilo i motiviralo gledati ljude koji bezrezervno daju svoje vrijeme za druge. Ti su ljudi poput magneta koji privlače i druge da čine isto. Mene je tada motivirala gorljiva ekipa iz »40 dana za život«, a gledajući vaš rad, i dandanas mogu reći isto.

Ideja za pokretanja Studenata za život došla je s više strana, što je bila potvrda da je to zaista put kojim moramo krenuti. Počeli smo se okupljati, nas nekoliko mladih entuzijastičnih studenata (Ivan Đorđić, Lucija Orešković, Matea Rautek, Ante Miličević...), i smišljati kako oblikovati lice nove *pro-life* udruge. Ono što se na oko čini jednostavnim, zapravo je

iznutra najsloženije. Trebalo je prvo postaviti dobre, čvrste temelje, da bi (megalomanska) zgrada – koju imamo od početka u viziji – izdržala sve vremenske uvjete, nepogode koje ju čekaju i trajno bila korisna društvu. Zajednička nam je želja bila izgraditi *pro-life* udrugu koja će biti prisutna i djelotvorna među mladima, raskrinkavati laži odnosno razbijati popularne mitove o pobačaju i općenito biti glas razuma, kulturnog dijaloga, zajedništva i jedna novost na terenu. Sve to s ciljem da mladima postane »in« biti *pro-life*, za život, te da se gradi generacija koja će odnati vrijednostima života, svojim riječima i djelima.

Naša je misija ulagati u mlade ljude, srednjoškolce, studente i učiti ih alatima kojima će hrabro i vješto biti promjena gdje god i s kim god se nalazili.

Sad je već pet godina iza nas i u tom smo vremenu izgradili svoj identitet kao udruga mladih entuzijasta koji žele biti dio promjene. **Formacija** mladih pojedinaca, **edukacija** širih skupina te **volontiranje** kao iskorak koji donosi najviše promjena u srcima postali su tri nosiva zida naše Udruge. Naša je misija ulagati u mlade ljude, srednjoškolce, studente i učiti ih alatima kojima će hrabro i vješto biti promjena gdje god i s kim god se nalazili. S tom smo mišlju oblikovali naše programe: *Pro-life Akademiju* i *Kamp 3u1*, koji pružaju mladoj osobi priliku da oblikuje svoju kritičku misao, da stječe znanje o bioetičkim pitanjima, ali, još važnije, da nauči kako to znanje prenositi i kako ući u konstruktivan dijalog o pitanjima oko kojih se najčešće lome koplja.

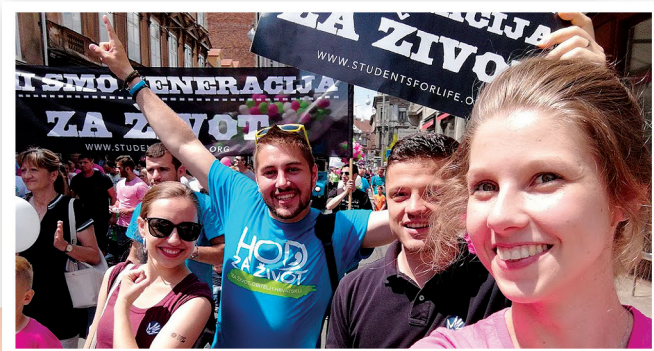
Nije cilj samo »sasuti« argumente iz rukava, nego doći do srca osobe s kojom razgovaramo. Nije »pobjeda« uvjeriti nekoga u nešto, nego pomoći osobi da samostalno dođe do istine, koja je zapravo skrivena u svakom srcu. To pokušavamo postići kroz svako naše djelovanje, bilo to kroz tribine, gostovanja

u školama, *Framama*, skupinama mladih, objavljivanjem na društvenim mrežama, pisanjem članaka za portal, izradom videa za *YouTube* kanal, izlaskom među studente u »njihove« prostore (studentske domove, Studentski centar) te kroz naše programe i radionice.

Tu do izražaja dolazi naš portal. On je jedan od alata koji služi našoj misiji, zamišljen kao mjesto razbijanja mitova, odnosno učenja za sve koji su željni kvalitetnih, provjerenih informacija. Koristan je za one koji žele znati više ili tek početi učiti o raznim *pro-life* pitanjima. Zato portal nudi niz članaka koje su se naši autori uvijek trudili temeljiti na znanstvenim izvorima, pisati s referencama i tako ponuditi vrijedne radove.

Moramo biti vrsni u svemu što činimo, pa mislim da je važno da i svoj stav za život izgrađujemo i učenjem o istome. Nikad ne znamo koga će baš naše znanje, ili informacije koje može pronaći na našem portalu, dotaknuti i potaknuti na promjenu mišljenja, stava ili pak na odluku da se i aktivno uključi u zaštitu svakog života. Pozivam sve da provire na naš portal i nauče nešto novo. Možda se nanovo oduševe i »zagriju« za djelovanje te budu još gorljiviji nego prije.

Nadalje, naša *Pro-life Akademija* (PLA) je spoj znanja, vještina i vrednota umotanih u zabavu. Stvarali smo dugo program koji će biti prilagođen i privlačan mladima. Kroz njima blizak pristup, učimo ih kako hrabro stajati uz vrijednosti života, svojim riječima, ali i djelima. Program je osmišljen kroz radionice koje angažiraju sudionike kako bi na licu mjesta informacije koje primaju imale snagu formacije. Uz razbijanje mitova, učimo o volontiranju (u teoriji da bi bili spremniji za praksu), o tome što oblikuje stavove, kako na njih utjecati, o komunikaciji, o oblikovanju projekta (Od ideje do realizacije). Već je druga godina provedbe iza nas i pokazalo se da je taj spoj znanja, zabave, zajedništva i prilike da oni sami osmisle i provedu svoju volontersku akciju dobitna kombinacija. Kao što naša polaznica Klara kaže: *»Danas je lako doći do informacija, znanje nije bilo nikad dostupnije nego što je to u naše vrijeme, no znanje samo sebi nije svrhom i mi mladi to znamo. Ono što mi želimo je iskustvo, akcija, pokret. Upravo smo na Pro-life Akademiji dobili taj spoj znanja i djelovanja. Ono ipak što smo dobili i što je još vrijednije jest saznanje da smo mi promjena društva,*

Kad počinje život? Je li fetus čovjek? Je li pobačaj rješenje? Ovo su samo neke od tema koje *Studenti za život* obrađuje na svome *YouTube* kanalu kojem možete pristupiti pomoću ovog QR koda.

da imamo potencijala oblikovati svoju generaciju, ali i iduće, pa čak i generacije prije nas.»

Mladi danas vjeruju u mnoge mitove o pobačaju, a onaj za koji bih rekla da najčešće čuju jest: »Moje tijelo, moj izbor«, »Muškarac nema pravo glasa«, »Pobačaj nema posljedice«. Kako se te parole često ponavljaju u medijskom prostoru, postale su prihvaćene kao istina, kao nešto što je tako i nikako drukčije. Zato je naša misija širiti istinu i oblikovati pojedince koji će govoriti drukčije, čiji će govor biti temeljen na znanstvenim činjenicama, istini i vrednotama, čiji će glas biti prisutniji u medijima, da se i poruka života čuje glasno i jasno, da dođe do što većeg broja ljudi i probudi njihove savjesti.

Poruka koju mi šaljemo jest da dijete nije prepreka za studij, za ostvarenje karijere i sl., da se mlade mame ne osjećaju pred zidom izbora ili – ili.

Kad govorimo o potpori studentici koja razmišlja o pobačaju, dosadašnje nam iskustvo pokazuje da joj je najpotrebnija podrška, riječ ohrabrenja i utjehe – primjeri iz stvarnih života koji pokazuju da će sve biti dobro, da može biti dobro i uz dijete. Poruka koju mi šaljemo jest da dijete nije prepreka za studij, za ostvarenje karijere i sl., da se mlade mame ne osjećaju pred zidom izbora ili – ili. Brojni primjeri pokazuju da je moguće i - i pa uvijek rado spojimo mame koje su to već prošle s onima kojima se sad trudnoća čini kao najveća, nesavladiva prepreka. Tu smo za njih da im ponudimo perspektivu, da im osiguramo pomoć koja im je potrebna u bilo kojoj fazi balansiranja između roditeljstva i studiranja. Ako nešto sami ne možemo ponuditi, uvijek smo voljni doći do stručnjakâ koji to mogu.

Svi studenti i srednjoškolci kojima u srcu tinja (ili već plamti) vatra za *pro-life* priču, javite nam se da vas uključimo u širenje priče *Studentata za život*.

Svi voditelji grupa mladih, kapelani, duhovnici, pratitelji, svi koji želite ponuditi svojim grupama *pro-life* formaciju kroz naše programe, slobodno se javite da dogovorimo gostovanja.

Svi koji u svome srcu prepoznajete poziv da djelujete u *pro-life* pokretu, nemojte se dugo premissljati i odgađati. Pobačaj može i mora postati nepotreban ovome svijetu ako se svi udružimo i stavimo svoje vrijeme, sposobnosti pa i mane Bogu na raspolaganje.

»Molim vas – nikad, nikad ne gubite nadu, ne sumnjajte, ne malakšite i ne dajte se nikad obeshrabriti. Ne bojte se.« - sv. Ivan Pavao II.

SVJEDOČANSTVO

Nikica Pender: Naša Monika je ujedinila cijelu obitelj

Dragi čitatelji, zovem se Nikica Pender. Sretno sam oženjen Anom s kojom imam dvoje djece: Luku (20) i Moniku (15). Dok smo Ana i ja hodali kao momak i djevojka, uvijek smo razmišljali o sretnom braku ispunjenom djecom koja su plod naše ljubavi. Ljubavi koja, hvala Bogu, traje otkad smo se upoznali 1995. godine.

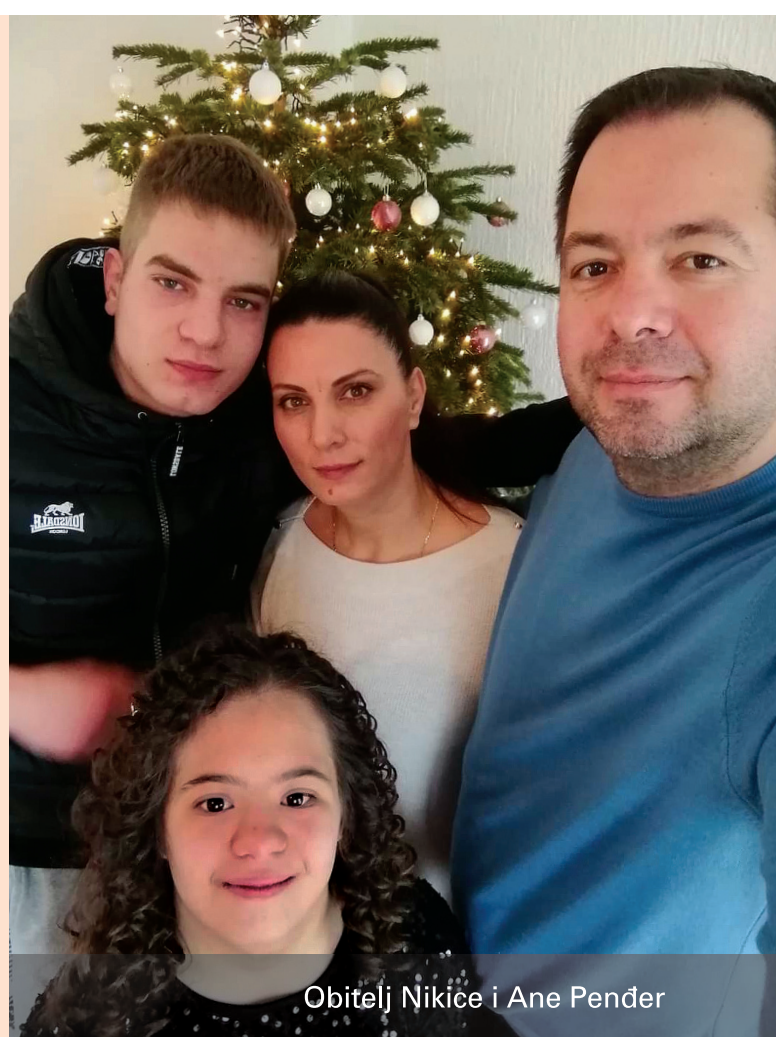
Nakon duge veze, 2001. godine smo sklopili crkveni brak, dobili posao, uredili svoj dom i željno iščekivali novi život, najveći Božji dar. Kad smo 2003. dobili sina Luku, našoj sreći nije bilo kraja. Ispunjeni do kraja, polako smo razmišljali o drugom djetetu i jedno drugome iznosili želje i snove kako bi sad baš bilo lijepo dobiti jednu prekrasnu curicu, no supruga nikako da ostane trudna.

Odlazimo u Međugorje i predajemo čežnje našoj nebeskoj Majci, Blaženoj Djevici Mariji. I kratko nakon toga, 2007. godine, Ana ostaje u blagoslovljenom stanju. Trudnoća i svi nalazi bili su uredni. Prvi sam put na ultrazvuku čuo kako bebino srce lijepo kuca, što je jedan poseban i neopisiv osjećaj.

I tako se 5. siječnja 2008. rodila naša djevojčica. Već smo imali spremno ime Monika, a veliko veselje i sreća bili su u cijeloj obitelji. Baš smo se lijepo počastili i proslavili. Sutradan, 6. siječnja, na Bogojavljanje ustajem i spremam se za sv. misu i, prije nego ću krenuti, zvoni mobitel. Zove me supruga. Sav sretan javljam se, a s druge strane mobitela muk i gorak plač. Pitam što se dogodilo, a Ana kroz plač odgovara da naša Monika ima Downov sindrom. Ja je pitam što je to jer prvi put čujem za taj naziv, a kad mi je ona to pobliže objasnila, nastaje šok i nevjerica. Cijeli se svijet srušio.

Izgubljen u vremenu i prostoru jedva čekam da dođu doma moja supruga i moja kćerka. Dolaze doma i ja gledam to prekrasno i lijepo dijete i ne vjerujem da to dijete ima ikakav sindrom. Supruga me, s obzirom da je medicinska sestra, uvjerava da je to to i da moramo u Split napraviti preglede da nam potvrde dijagnozu.

U Splitu, u KBC-u Firule, nam potvrđuju dijagnozu i moja posljednja nada umire. Padam u nesvijest od šoka. Slijede svakodnevni temeljiti pregledi i doktorica kaže neka samo molimo da srce i svi ostali organi budu u redu. Svaku se večer u kući počinju okupljati

Obitelj Nikice i Ane Pender

moji bližnji, roditelji, braća i sestre. Kreće molitva krunice i dobre riječi utjehe koje su nam puno značile. Međutim, kad bi svi otišli, supruga i ja bismo ostali sami i s pitanjima: »Zašto? Gdje smo, Bože, sagriješili? Zašto nama? Zbog čijih grijeha ispaštamo?«, ali nikakvih odgovora nije bilo. Samo smo upadali u još veći očaj, neprihvatanje i povlačenje u sebe.

Monika je ujedinila cijelu obitelj, vratila nam radost, mir, naučila nas kako ljubiti drugoga, kako sebe dati drugome.

Javlja se velik sram i neke čudne predrasude pa to dijete ne želimo uopće voditi van u šetnju. Jednostavno želimo živjeti u svome svijetu dok moja najveća bol postaje neprihvatanje toga djeteta. Tako živimo 6-7 godina, a 2013. odlazimo na vikend duhovnu obnovu za bračne parove u Lištane.

Prvu nam večer voditelji preporučaju da spavamo odvojeno i da promislimo tko smo, što smo i odakle smo došli na ovaj svijet. Meni je to sve čudno, ali zbog nekog osjećaja iznutra odlučujemo tako napraviti. Ja razdvojim krevete, legnem i razmišljam odakle sam došao na ovaj svijet i, naravno, evo odgovora: od oca i majke i ja sam plod te ljubavi. Eto ga, riješio sam problem, i sad želim zaspiti, ali ne mogu jer javljaju se neki drugi odgovori koji mi ne puštaju san na oči.

Monika s rođendanskom tortom

I javi se jedan predivan odgovor: »Ti jesi plod ljubavi oca i majke, ali ja, nebeski Otac, sam te stvorio. Ja sam tvoj Otac pun ljubavi.« U tom trenutku kao da se nebo spustilo na mene. Imao sam osjećaj kao da sam među zvijezdama. Skačem na prozor i gledam nebo puno zvijezda. Nešto predivno. Sav sretan vraćam se u krevet i dolazi mi najljepša misao: »I Monika je dijete nebeskog Oca darovana tebi i tvojoj obitelji.«

*Hvala ti, Bože, na mojoj Moniki!
Ne bih je dao nikome na
ovome svijetu. I kad bi me pitali
bih li što mijenjao, odgovor
bi bio NE jer nitko ne može
dati ono što ona daje.*

Nevjerojatna je radost bila u meni i jednostavno me više ništa nije zanimalo. Samo sam želio što prije

vidjeti Moniku, izgrliti je i izljubiti od glave do pete. Jedva sam dočekao kad će završiti seminar. Bog mi je dao sve odgovore koje sam u veselju prenio svojoj supruzi. Osjetio sam veliko olakšanje i supruzi je bilo drago vidjeti me takvoga. Kad sam došao doma, sve što sam rekao to sam i napravio i od toga sam dana potpuno prihvatio svoje dijete, Moniku, i nije me više bilo briga što ima Downov sindrom, nego mi je samo stalo do njezine ljubavi koju ona daje beskonačno. Ljubavi koja nikad ne može presušiti.

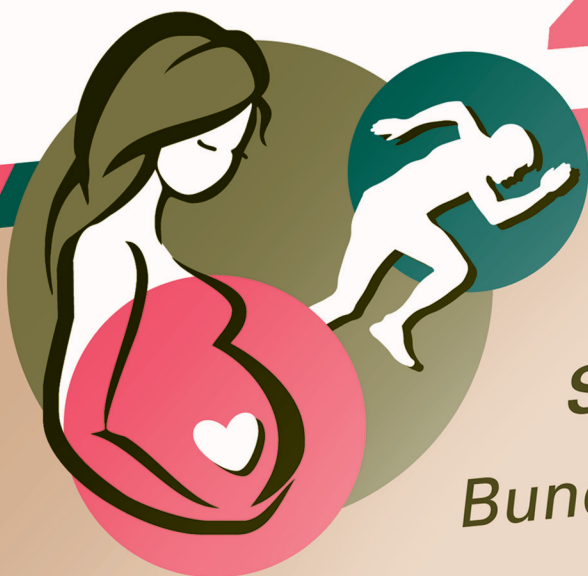
Monika je ujedinišla cijelu obitelj, vratila nam radost, mir, naučila nas kako ljubiti drugoga, kako sebe dati drugome. Odrasla je s mnogobrojnom djecom mojih sestara koja su je baš lijepo prihvatila. I dandanas ona od njih uči, a ona se samo pune njezinom ljubavlju. Hvala ti, Bože, na mojoj Moniki! Ne bih je dao nikome na ovome svijetu. I kad bi me pitali bih li što mijenjao, odgovor bi bio NE jer nitko ne može dati ono što ona daje.

I hvala mojim sestrama i cijeloj obitelji što su bili uz nas jer oni dandanas kažu da nas je naša Moni još više povezala i hvala dragom Bogu što ju je poslao u naš život.

21. ožujka je dan posvećen osobama sa sindromom Down. Pomoću ovog QR koda možete pogledati kratak video koji želi ohrabriti majke koje u sebi nose djecu s tim sindromom.

6. utrka za ŽIVOT

2. rujna 2023.
subota u 10 sati

Bundek - ljetna pozornica

*Trči za život i pomози nerođenima,
trudnicama i majkama!*

- 5000 m
- 10000 m
- start /cilj: Bundek
(kod ljetne pozornice)

**+DJEČJA
UTRKA
u 9 sati!**

3 KATEGORIJE

- tek hodači
0 do 3 godine
- 4 do 7 godina
- 8 do 11 godina

Informacije i prijave:

- utrkazazivot@gmail.com
- <https://www.facebook.com/utrkazazivot/>
- na dan utrke od 8:45 do 9:45 sati